

Stappenplan t.b.v. vrijstellingen 5 onder b na uitspraak Hoge Raad d.d. 21 april 2026

Onderstaand stappenplan is een **concretisering van de handreiking** die de VNG en Ingrado, in overleg met het ministerie van OCW en het Openbaar Ministerie, hebben opgesteld en op 11 juni 2026 hebben gepubliceerd. Daarmee is dit stappenplan eveneens een advies. Ook raden we aan om met partners zoals de samenwerkingsverbanden in gesprek te gaan over hoe er gezamenlijk en in overleg met ouders werk kan worden gemaakt van een zorgvuldige toeleiding van deze kinderen naar een passende onderwijsplek.

Dit is een **levend document** dat we op basis van jullie ervaringen blijven aanvullen en aanscherpen. We nodigen jullie daarom van harte uit om jullie ervaringen te delen in de groep 'Ontwikkelingen vrijstellingen 5 onder b' op Via Ingrado. Heb je een vraag? Stel deze dan in de Q&A. Zo zorgen we voor een efficiënte beantwoording van vragen, houden we zicht op de ontwikkelingen in de praktijk en kunnen we het stappenplan actueel en relevant houden. Op Via Ingrado zullen wij iedere nieuwe versie van dit stappenplan delen. **Let er op dat je altijd de laatste versie gebruikt**

STAP 1 — TOETSEN VAN DE KENNISGEVING

Vraag A

Bevat de kennisgeving de volgende elementen: Een verklaring waaruit blijkt dat ouder(s) belast met gezag een beroep doet/doen op een vrijstelling op artikel 5 onder b Lpw. Een verklaring waaruit blijkt dat ouder(s) belast met gezag overwegende bedenkingen hebben tegen alle richtingen van het onderwijs binnen redelijke afstand van de woning gelegen (artikel 8 Lpw)? Hierbij dienen de overwegende bedenkingen niet inhoudelijk getoetst te worden.

Ja → Ga naar vraag B.

Nee → Ga naar vraag E.

Vraag B

Is de kennisgeving voor een beroep op artikel 5 onder b Lpw tijdig ingediend? Eén maand voordat de jongere leerplichtig wordt en vervolgens ieder jaar voor 1 juli (artikel 6 Lpw)?

Ja → Ga naar vraag C.

Nee → Er ontstaat dus geen vrijstelling. Ga naar stap 2.

Vraag C

Bevindt er zich op redelijke afstand van de woning van de jongere (6 km voor primair onderwijs, 20 km voor voortgezet onderwijs) een school voor openbaar onderwijs?

Ja → Er ontstaat dus geen vrijstelling. Ga naar stap 2.

Nee → Ga naar vraag D.

Vraag D

Heeft de jongere het jaar voorafgaand aan de dagtekening van de kennisgeving, ingeschreven gestaan op een school van de richting waartegen bedenkingen worden geuit (artikel 8 Lpw)?

Nee → Er ontstaat een vrijstelling. Ga naar stap 2.

Ja → Er ontstaat dus geen vrijstelling. Ga naar stap 2.

Vraag E

Heeft/hebben de ouder(s) belast met gezag, na het stellen van een redelijke termijn (2 weken) voor herstel van hun aanvraag, alsnog een verklaring aangeleverd?

Ja → Ga naar vraag B.

Nee → De kennisgeving voldoet niet aan de voorwaarden die de Leerplichtwet stelt. Er is sprake van absoluut verzuim. Informeer de ouders dat de vrijstelling hierdoor niet is ontstaan.

STAP 2 — INFORMEREN VAN DE OUDERS

SITUATIE: vrijstelling ontstaat wel

Informeer de ouder(s) belast met gezag zoals je altijd doet.

SITUATIE: vrijstelling ontstaat niet

Kies hieronder welke vervolgsituatie van toepassing is.

Keuze 1 — Nieuw beroep

Informeer de ouder(s) belast met gezag per brief. Geef hierin aan dat ouders nu moeten voldoen aan de Leerplichtwet en stel hen een redelijke termijn waarbinnen zij hun kind moeten inschrijven op een school. Wat redelijk is, is afhankelijk van de lokale situatie, onder andere m.b.t. beschikbare plekken en daarom ter eigen afweging.

Keuze 2 — Nieuw beroep voor kind wiens broer(s)/zus(sen) al een vrijstelling hebben

Behandel dit als een nieuw beroep. Het is feitelijk een nieuwe aanvraag voor deze specifieke jongere.

Keuze 3 — Herhaalberoep

Informeer de ouder(s) belast met gezag per brief. Je kunt hiervoor de voorbeeldbrief gebruiken die we tegelijk met dit stappenplan publiceren op [Vialngrado](#). Ga vervolgens met ouders en samenwerkingsverband(en) in gesprek om ontwikkelbehoeften in kaart te brengen en gezamenlijk te komen tot de best passende onderwijsplek.

In de situatie van vrijstellingen voor het schooljaar 2026-2027 die al zijn getoetst en ontstaan: informeer de ouders belast met gezag per brief over de uitspraak van de Hoge Raad. Vermeld in de brief dat een eventueel herhaalberoep voor het schooljaar 2027-2028 aan de hand van de aanvullende criteria in de uitspraak van de Hoge Raad zal worden getoetst en daardoor dus niet vanzelfsprekend zal ontstaan.